

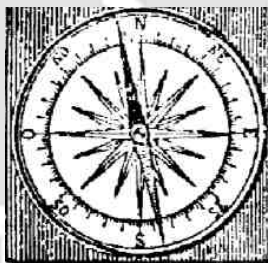
BEZROBOTNI

POMOC

REJESTRACJA

UPRAWNIENIA

Stan prawny na dzień 1 sierpnia 2009 r.

WYDANIE XII

Poznaj

Swoje

Prawa

WYDANIE I REDAKCJA:

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5/5

00-031 Warszawa

tel. (22) 828 91 28

fax (22) 828 91 29

e-mail: klon@klon.org.pl

<http://www.klon.org.pl>

<http://www.ngo.pl>

© Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2009

Wykorzystywanie fragmentów lub całości tekstów broszur z serii „Poznaj Swoje Prawa” wyłącznie za zgodą wydawcy.

*Opracowanie tekstu: Ewa Bartoszyńska, Jacek Białas,
Rafał Kowalski (Stowarzyszenie Klon/Jawor),
Anna Kuć,
aktualizacja wydania XII: Rafał Kowalski*

BEZROBOTNI POMOC, REJESTRACJA, UPRAWNIENIA

*Stan prawny na dzień 1 sierpnia 2009 r.
wydanie XII*

Spis treści

I. Wstęp	2
Status bezrobotnego.....	3
II. Rejestracja	4
Gdzie należy rejestrować się.....	4
Jakie dokumenty są wymagane przy rejestracji.....	4
Utrata statusu i najważniejsze obowiązki bezrobotnego.....	5
III. Uprawnienia	7
Z jakich form pomocy korzysta osoba zarejestrowana w PUP.....	7
Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych.....	7
Ile wynosi zasiłek.....	9
Okres pobierania zasiłku.....	10
IV. Świadczenie przedemerytalne	11
V. Promocja zatrudnienia – aktywne formy walki z bezrobociem	14
Szkolenia, poradnictwo, pośrednictwo – usługi rynku pracy.....	15
Aktywne wsparcie finansowe – instrumenty rynku pracy i przygotowanie zawodowe dorosłych.....	17
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	20
VI. Przydatne wskaźniki	24
VII. Definicje	24
VIII. Pomoc w okresie kryzysu	28

I. WSTĘP

Podstawa prawna:

- *ustawa z dn. 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),*
- *ustawa z dn. 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1252 z późn. zm.),*
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dn. 26 listopada 2004 r. w sprawie rejestracji bezrobotnych i poszukujących pracy (Dz. U. z 2004 r., Nr 262, poz. 2607 z późn. zm.).*

W opracowaniu przedstawiamy obowiązujące przepisy prawne dotyczące osób bezrobotnych. Główny akt prawny określający zadania państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, to ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Niejako jej uzupełnieniem jest ustawa o świadczeniach przedemerytalnych, czyli świadczeniach przysługujących osobom starszym, tracącym pracę w momencie, kiedy nie uzyskały jeszcze uprawnień emerytalnych.

W sierpniu 2009 r. weszły w życie ustawy z tzw. pakietu antykryzysowego. Ich zapisy dotyczą również bezrobotnych. Jednak ze względu na okresowy i specjalny rodzaj działań – część pomocy kierowana jest do pracodawców, część do osób jeszcze zatrudnionych, a część do bezrobotnych w bardzo szczególnej sytuacji – omówimy ogólnie tylko jedną formę wsparcia: pomoc w spłacie kredytów.

Promocja zatrudnienia to pomoc dla osób niemożących znaleźć pracy, tracących pracę, szukających nowego miejsca zatrudnienia. W ustawie opisano instrumenty i usługi rynku pracy, takie jak szkolenia, pośrednictwo i poradnictwo, dodatki aktywizacyjne i różnego rodzaju dofinansowania. Wsparcie polega na kreowaniu warunków mających skłaniać pracodawców do tworzenia miejsc pracy. Skierowane jest również do samych bezrobotnych, którym pomaga się szukać pracy, przygotowuje do niej (szkoli, przekwalifikowuje), zwiększa ich mobilność, motywuje. Pomocą dla tych, którzy niepracując tracą źródła utrzymania są zasiłki. Instytucją wypłacającą zasiłki jest powiatowy urząd pracy (PUP). Urzędy

pracy oprócz przyznawania świadczeń pieniężnych, wykonują również inne działania opisywane i zalecane przez ustawę. To do nich najczęściej zwracać się będą osoby bezrobotne oczekujące wsparcia.

Status bezrobotnego

Za bezrobotnego uznaje się osobę spełniającą poniższe kryteria:

- niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych (gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych),
- zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W rozumieniu ustawy nie jest się osobą bezrobotną, jeśli nie ukończy się 18 lat. Nie jest nią również kobieta, która ukończyła 60 lat, lub mężczyzna, który ukończył 65 lat (nie są bezrobotnymi, ponieważ osiągnęli wiek emerytalny). Bezrobotnym nie jest osoba uprawniona m.in. do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej czy renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę. Nie może być też uznana za bezrobotnego osoba pobierająca świadczenie przedemerytalne, zasiłek chorobowy i macierzyński, zasiłek stały czy świadczenie pielęgnacyjne. Ustawa wymienia jeszcze kilka przypadków, w których danej osobie nie można nadać statusu bezrobotnego, związanych np. z osiąganiem określonych dochodów, posiadaniem nieruchomości rolnej czy odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Osoby, które nie spełniają warunków do uzyskania statusu osoby bezrobotnej, a poszukują pracy lub szkoleń (np. osoby zatrudnione, które chcą zmienić pracę lub podjąć dodatkowe zatrudnienie) mogą zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy, jako poszukujące pracy.

Uzyskanie statusu osoby bezrobotnej oraz statusu osoby poszukującej pracy wiąże się z rejestracją. Prowadzą ją powiatowe urzędy pracy. Rejestracja następuje na podstawie dokumentów niezbędnych do ustalenia statusu i uprawnień. Dokumenty przedstawiamy podczas osobistej wizyty w urzędzie.

II. REJESTRACJA

Gdzie należy rejestrować się

W powiatowym urzędzie pracy (PUP):

- w stałym, lub
- czasowym miejscu zameldowania, albo
- w miejscu aktualnego pobytu (osoby, które nie posiadają meldunku).

Osoby niemające meldunku lub posiadające stałe zameldowanie w innej miejscowości niż miejsce czasowego zameldowania składają oświadczenie, iż nie są zarejestrowane w innym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne.

Jakie dokumenty są wymagane przy rejestracji

Przy rejestracji należy przedstawić:

- dowód osobisty lub inny dokument tożsamości,
- dokumenty potwierdzające wykształcenie (np. dyplom, świadectwo ukończenia szkoły, zaświadczenie o ukończeniu kursu lub szkolenia),
- świadectwa pracy oraz inne dokumenty niezbędne do ustalenia uprawnień,
- dokument stwierdzający przeciwwskazania do wykonywania określonych prac, jeżeli osoba rejestrująca się taki dokument posiada,
- osoba niepełnosprawna przedstawia dodatkowo orzeczenie potwierdzające stopień niepełnosprawności lub niezdolność do pracy.

Powyższe dokumenty przedstawia się „do wglądu”. Urząd pracy może z przedstawionych dokumentów sporządzić kopie.

W przypadku braku któregoś z wymaganych dokumentów, spowodowanego wyjątkową sytuacją (np. kradzież

dokumentów, niewydanie świadectwa pracy przez pracodawcę i in.), nadal możemy zostać zarejestrowani w urzędzie pracy. W tym celu najlepiej złożyć podanie, wyjaśniające przyczyny braku wymaganego dokumentu oraz w miarę możliwości dowody potwierdzające określone zdarzenie.

Każdy zarejestrowany bezrobotny ma założoną kartę rejestracyjną, w której zapisane są aktualne dane takie jak: data urodzenia, miejsce zamieszkania, okresy dotychczasowej pracy, terminy stawiania się w urzędzie pracy, złożone już propozycje zatrudnienia lub inne formy udzielonej pomocy.

Utrata statusu i najważniejsze obowiązki bezrobotnego

Bezrobotny ma obowiązek zgłaszania się w wyznaczonych terminach w urzędzie pracy, żeby zapoznać się z ofertami pracy i potwierdzić gotowość podjęcia pracy. Trzeba o tym pamiętać, ponieważ osoba, która nie stawi się w wyznaczonym terminie i w ciągu 7 dni nie powiadomi o uzasadnionej przyczynie swojej nieobecności utraci status bezrobotnego na 3 miesiące, licząc od dnia niestawienia się w urzędzie.

Kiedy jeszcze bezrobotny traci status bezrobotnego

Utrata statusu osoby bezrobotnej (a więc również utrata uprawnień, o których piszemy w dalszej części opracowania, w tym utrata zasiłku) nastąpi m.in. jeśli bezrobotny odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy określonej w ustawie (chodzi tu np. o uchylanie się od wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych lub robót publicznych, odmowę udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym). Jeśli urząd pracy przedstawi nam propozycję, której nie możemy przyjąć warto złożyć piśmennie wyjaśnienie wskazujące przyczyny odmowy. To na ile stracimy status bezrobotnego uzależnione jest od tego czy jest to pierwsza odmowa, druga czy kolejna. Można stracić status maksymalnie na okres 270 dni. Status bezrobotnego traci się również przerywając lub

niestawiając się na szkolenie czy wykonywanie stażu, a także uchylając się od badań lekarskich mających na celu ustalenie zdolności do danej pracy czy do skorzystania z wybranej formy pomocy.

Bezrobotny ma obowiązek w ciągu 7 dni zawiadomić powiatowy urząd pracy o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności oraz o innych okolicznościach powodujących utratę statusu bezrobotnego albo utratę prawa do zasiłku. Bezrobotny, który podjął zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą i nie powiadomił o tym urzędu pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 500 zł.

Bezrobotny ma obowiązek poinformować urząd pracy o zmianie miejsca zamieszkania skutkującej zmianą właściwości powiatowego urzędu pracy (np. jeśli bezrobotny przeprowadzi się do innego powiatu). Bezrobotny jest zobowiązany powiadomić o tym fakcie zarówno urząd pracy, w którym był dotychczas zarejestrowany, jak i urząd pracy w nowym miejscu zameldowania. W nowym PUP należy stawić się w terminie 14 dni od dnia zmiany miejsca zameldowania.

Kiedy status traci osoba poszukująca pracy

Będąc w trudnej sytuacji na rynku pracy, nie zawsze spełniamy wszystkie kryteria potrzebne do tego, aby PUP mógł nas zarejestrować jako bezrobotnych. Jeśli jednak poszukujemy zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub szkoleń możemy zarejestrować się w urzędzie pracy jako osoby poszukujące pracy. Osoba taka ma mniej uprawnień niż bezrobotny, ale może korzystać z wybranych form pomocy. Osoba poszukująca pracy zostanie wyrejestrowana (a więc nie będzie już mogła korzystać ze wsparcia) m.in. jeśli: nie utrzymuje kontaktu z urzędem pracy co najmniej raz na 90 dni, nie stawia się w wyznaczonym terminie, nie podejmuje lub przerywa szkolenie czy przygotowanie zawodowe dorosłych.

III. UPRAWNIENIA

Z jakich form pomocy korzysta osoba zarejestrowana w PUP

- ➔ Za osobę bezrobotną urząd pracy odprowadza składkę na ubezpieczenie zdrowotne, co daje jej prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych. Prawo to przysługuje również członkom rodziny bezrobotnego. Składki odprowadzane są, jeśli bezrobotny i członkowie jego rodziny nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.
- ➔ Może korzystać z informacji o wolnych miejscach pracy, które posiada urząd pracy, oraz z organizowanego przez urząd i współpracujące z nim placówki, poradnictwa zawodowego.
- ➔ Może być skierowana przez urząd pracy na szkolenie lub korzystać z innych form pomocy (wybrane formy omówione zostaną w rozdziale: „*Promocja zatrudnienia – aktywne formy walki z bezrobociem*”).
- ➔ **Może mieć prawo do zasiłku dla bezrobotnych.**

Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych

Jedną z podstawowych form pomocy z ustawy o promocji zatrudnienia jest zasiłek dla bezrobotnych. Stanowi on wsparcie pieniężne, mające, na określony czas, zastąpić dochody i pozwalające przetrwać ciężki okres bez pracy. **Trzeba jednak pamiętać, że z założenia pomoc finansowa jest pomocą okresową.** Zasiłek nie zabezpiecza dochodów „na zawsze” (inaczej jest ze świadczeniem przedemerytalnym, przyznawanym i wypłacanym przez ZUS na podstawie ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, które w ostateczności staje się pomostem między ostatnim zatrudnieniem, a emeryturą – piszemy o tym w kolejnym rozdziale). Ustawa zakłada, że celem osoby bezrobotnej jest znalezienie zatrudnienia – zasiłek ma tylko zapewnić jej minimum dochodu, umożliwiające przetrwanie okresu poszukiwania pracy czy zdobywania kwalifikacji. Podobną rolę pełnią też inne okresowe formy

wsparcia pieniężnego, takie jak np. stypendia szkoleniowe czy stażowe.

Aby otrzymać zasiłek zarejestrowany bezrobotny musi spełnić dwa warunki:

- 1) urząd pracy nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, propozycji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, szkolenia, prac interwencyjnych lub robót publicznych, oraz
- 2) w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania w urzędzie pracy, łącznie przez okres co najmniej 365 dni, był zatrudniony i osiągał wynagrodzenie w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę (minimalne wynagrodzenie w 2009 r. to 1276 zł, a od 1 stycznia 2010 r. – 1317 zł).

Za zatrudnienie uznaje się również inne formy świadczenia pracy (nie tylko pracę „na etacie”), m.in. świadczenie usług na podstawie umowy zlecenia czy prowadzenie działalności gospodarczej, jeśli odprowadzana była składka na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy od kwoty co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Do 365 dni (zatrudnienia) zalicza się też m.in. okresy zasadniczej służby wojskowej, urlopu wychowawczego, pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, a także okresy pobierania zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i świadczenia rehabilitacyjnego, jeśli były one przyznane bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia i jeśli podstawę wymiaru tych świadczeń (z uwzględnieniem kwoty składek na ubezpieczenia społeczne), stanowiła kwota co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Prawo do zasiłku, po spełnieniu powyższych warunków, przysługuje osobie bezrobotnej za każdy dzień kalendarzowy po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy.

Bezrobotny, który spełnia warunki do otrzymania zasiłku, ale bez uzasadnionej przyczyny odmówi przyjęcia propozycji zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, czy innych form pomocy otrzyma zasiłek dla bezrobotnych po okresie 120, 180 lub 270

dni (w zależności od tego, która to była odmowa). Natomiast bezrobotny, który 6 miesięcy przez zarejestrowaniem się w urzędzie pracy rozwiązał stosunek pracy za wypowiedzeniem lub na mocy porozumienia stron otrzyma zasiłek po okresie 90 dni od zarejestrowania się w urzędzie pracy. Jeśli w okresie 6 miesięcy przed zarejestrowaniem w urzędzie pracy doszło do rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika, to taki bezrobotny otrzyma zasiłek dopiero po okresie 180 dni od zarejestrowania się w urzędzie pracy.

Ile wynosi zasiłek

Podstawowa kwota zasiłku dla bezrobotnych – **575 zł.**

Bezrobotnemu, którego okres uprawniający do zasiłku jest niższy niż 5 lat, przysługuje zasiłek w wysokości 80% podstawowej kwoty zasiłku, czyli 460 zł. Z kolei bezrobotny, którego okres uprawniający do zasiłku wynosi co najmniej 20 lat, otrzyma 120% podstawowej kwoty zasiłku – 690 zł. Bezrobotni legitymujący się okresem od 5 do 20 lat otrzymują 100% podstawowej kwoty zasiłku (okres uprawniający do zasiłku – patrz rozdział: „Definicje”, niektóre z okresów wymienione zostały w poprzednim podrozdziale).

UWAGA: Wysokość zasiłku zmienia się – podlega waloryzacji (nowe kwoty obowiązują od 1 czerwca każdego roku). Należy więc upewnić się, czy podana wysokość jest aktualna. Obowiązującą kwotę powinien znać pracownik PUP. Informacje można też znaleźć w internecie, telegazecie lub uzyskać telefonicznie (*adresów szukaj na okładce*).

Zmiana od 1 stycznia 2010

W 2010 roku zmieniają się zasady kształtowania wysokości zasiłku dla bezrobotnych. Jego wysokość nie będzie już zależała wyłącznie od wieku i stażu zawodowego osoby otrzymującej pomoc. Zasiłek będzie wyższy w początkowym okresie pobierania i zmaleje po trzech miesiącach. Taka zależność ma zmobilizować bezrobotnych do poszukiwania zatrudnienia.

Wysokość zasiłku wyniesie:

- 717 zł miesięcznie w okresie pierwszych trzech miesięcy posiadania prawa do zasiłku,
- 563 zł miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy.

Zmniejszenie lub zwiększenie podanych kwot będzie zależało też nadal od okresu uprawniającego do zasiłku, czyli, podobnie jak w przypadku zasad obowiązujących do końca 2009 r., zasiłek przyznany zostanie:

- w wysokości 80%, 100% lub 120% kwoty 717 zł miesięcznie w okresie pierwszych trzech miesięcy posiadania prawa do zasiłku,
- w wys. 80%, 100% lub 120% kwoty 563 zł miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy.

Okres pobierania zasiłku

Zależny jest od stopy bezrobocia, która występuje **na obszarze danego powiatu**. Zasiłki wypłacane są przez 6 lub 12 miesięcy.

6 miesięcy pobierać będzie zasiłek bezrobotny zamieszkujący na obszarze powiatu, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku nie przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju.

12 miesięcy pobierać będzie zasiłek:

- bezrobotny zamieszkujący na obszarze powiatu, jeśli stopa bezrobocia na tym obszarze przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju;
- bezrobotny powyżej 50-go roku życia, który udokumentował co najmniej 20-letni okres uprawniający do zasiłku;
- bezrobotni, którzy mają na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 15 lat, a małżonek bezrobotnego jest także bezrobotny i utracił prawo do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania. Ta utrata musi nastąpić po dniu nabycia prawa do zasiłku przez bezrobotnego. Czyli okresy pobierania zasiłków przez małżonków muszą się początkowo nakładać, a potem kiedy jeden traci zasiłek z powodu upływu okresu jego pobierania, drugi uzyskuje prawo do dłuższego, 12 miesięcznego okresu.

Przeciętna stopa bezrobocia w kraju, oraz stopa bezrobocia na terenie poszczególnych powiatów ogłaszana jest przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Jeżeli w okresie pobierania zasiłku, bezrobotny zmieni miejsce zamieszkania lub miejscowość, w której mieszka zostanie objęta obszarem działania innego powiatu, to okres pobierania zasiłku nie ulegnie zmianie.

IV. ŚWIADCZENIE PRZEDEMERYTALNE

Świadczenie przedemerytalne to rodzaj świadczenia dla osób, które tracą źródło dochodu, mają duży staż pracy, ale nie nabyły jeszcze uprawnień do emerytury. Chociaż pomoc w formie świadczeń przedemerytalnych przyznawana jest i wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), to jednak wiąże się z systemem wsparcia osób bezrobotnych i rejestracją w urzędzie pracy (aby otrzymać świadczenie przedemerytalne należy m.in. uzyskać i utrzymać przez 6 miesięcy status osoby bezrobotnej).

Osoby, które były zatrudnione na podstawie stosunku pracy

1. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z powodu likwidacji, upadłości zakładu pracy bądź stwierdzonej niewypłacalności pracodawcy, a osoba była zatrudniona u tego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy oraz:

Kobieta:

- a) ukończyła 56 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli do końca roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy posiadała okres uprawniający do emerytury w wymiarze 34 lat.

Mężczyzna:

- a) ukończył 61 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 25 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli do końca roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy legitymował się 39 letnim okresem uprawniającym do emerytury.

2. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyn nie dotyczących pracowników lub nastąpiło wygaśnięcie

cie stosunku pracy z powodu śmierci pracodawcy, jeśli osoba była zatrudniona u tego pracodawcy co najmniej 6 miesięcy oraz:

Kobieta:

- a) ukończyła 55 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 30 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 35 lat.

Mężczyzna:

- a) ukończył 60 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 35 lat,
- b) bez względu na wiek, jeśli legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 40 lat.

Osoby, które prowadziły działalność gospodarczą

Jeśli nastąpiło ogłoszenie upadłości działalności gospodarczej, która była prowadzona przez co najmniej 24 miesiące i za ten okres zostały odprowadzone składki na ubezpieczenia społeczne oraz:

Kobieta:

ukończyła 56 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat.

Mężczyzna:

ukończył 61 lat i legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 25 lat.

Osoby, które pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy

Jeśli osoba zarejestrowała się w PUP w ciągu 30 dni od ustania prawa do renty, którą pobierała nieprzerwanie co najmniej przez 5 lat oraz:

Kobieta:

ukończyła 55 lat i udokumentuje okres uprawniający do emerytury w wymiarze 20 lat.

Mężczyzna:

ukończył 60 lat i legitymuje się okresem uprawniającym do emerytury w wymiarze 25 lat.

Świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie spełniającej warunki określone powyżej po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobot-

nych, jeśli dodatkowo osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

- nadal jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna,
- w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji pracy wskazanej przez PUP (*propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych*),
- złożył wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez PUP dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Kiedy przyznane zostanie świadczenie przedemerytalne

(etapy nabywania prawa do świadczenia)

Tak więc osoba uprawniona do świadczenia (tracąca pracę w sposób opisany powyżej, będąca w odpowiednim wieku lub mogąca udokumentować wymagane okresy) musi ponadto spełniać warunki do zarejestrowania się jako osoba bezrobotna (patrz rozdział: „*Status bezrobotnego*”) oraz nabyć prawo do zasiłku dla bezrobotnych (patrz rozdział: „*Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych*”).

Najpierw osoba uprawniona przez okres 6 miesięcy pobiera zasiłek dla bezrobotnych. W tym czasie PUP może kierować tę osobę do pracy lub na szkolenia. Jeśli PUP wskaże propozycję pracy, to bezrobotny powinien propozycję przyjąć. Odmowa może nastąpić tylko w szczególnych, uzasadnionych wypadkach. Jeśli bezrobotny odmówi przyjęcia propozycji pracy, traci prawo do świadczenia. Jeśli jednak PUP w okresie pobierania zasiłku nie znajdzie dla osoby uprawnionej do świadczenia odpowiedniego zatrudnienia, to osoba ta powinna w ciągu 30 dni od dnia zakończenia okresu pobierania zasiłku (*od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku*) zgłosić się do ZUS i wystąpić z wnioskiem o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Do wniosku należy dołączyć dokumenty, które są

niezbędne do ustalenia, czy dana osoba faktycznie spełnia wszystkie wymagania, tzn. dokumenty poświadczające okresy uprawniające do emerytury, tryb rozwiązania ostatniego stosunku pracy i zaświadczenie z PUP o pobieraniu zasiłku dla bezrobotnych przez 6 miesięcy.

Świadczenie wynosi 804,02 zł miesięcznie. Jednakże w przypadku osób uprzednio pobierających rentę, świadczenie będzie wypłacane w kwocie nie wyższej niż renta.

UWAGA: Wysokość świadczenia zmienia się – podlega waloryzacji. Należy więc upewnić się, czy podana wysokość jest aktualna. Obowiązującą kwotę powinien znać pracownik PUP lub ZUS. Informacje można też znaleźć w internecie, telegazecie lub uzyskać telefonicznie (*adresów szukaj na okładce*).

Jeśli osoba pobierająca świadczenie będzie uzyskiwała jeszcze inny dochód (dorabiała), to musi się liczyć z tym, że kwota świadczenia ulegnie zmniejszeniu lub zawieszeniu. O szczegóły najlepiej dowiadywać się w ZUS.

Wraz z uzyskaniem prawa do emerytury wygasa prawo do świadczenia przedemerytalnego.

V. PROMOCJA ZATRUDNIENIA – AKTYWNE FORMY WALKI Z BEZROBOCIEM

Poniżej prezentujemy wybrane formy wsparcia, które zostały stworzone, aby pomóc w walce z bezrobociem. Skorzystać z nich może bezrobotny – w celu podjęcia zatrudnienia; jak też pracodawca – aby stworzyć miejsca pracy. Zaprezentowane wsparcie może być realizowane, jeśli urząd pracy posiada odpowiednie środki. Osoba bezrobotna powinna więc liczyć się z tym, że PUP nie przyzna wybranej formy pomocy z powodu braku pieniędzy w danym momencie. Warto jednak za jakiś czas ponowić swój wniosek o udzielenie pomocy.

Począwszy od 2009 r. w ramach urzędów pracy wyodrębniła się centra aktywności zawodowej. Centra realizują zadania w zakresie usług rynku pracy oraz instrumentów rynku pracy (czyli m.in. aktywnych form wsparcia

bezrobotnych, opisanych w dalszej części opracowania). Centra nie angażują się w działania administracyjne, takie jak np. przyznawanie zasiłków.

Pomoc nie tylko w PUP

Prezentowane formy pomocy są realizowane przez urzędy pracy i wynikają z przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Warto jednak wiedzieć, że istnieją też inne formy wspierania osób bezrobotnych realizowane m.in. przez ośrodki pomocy społecznej, czy organizacje pozarządowe. Instytucje te mogą zdobywać środki na realizację programów dla osób bezrobotnych z różnych źródeł, m.in. ze środków europejskich. Walka z bezrobociem jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej, która przeznaczą duże środki na ten cel. Warto więc pytać się w swoim ośrodku pomocy społecznej, urzędzie gminy, urzędzie pracy, gminnych centrach informacji – czy na danym terenie są realizowane takie programy.

Szkolenia, poradnictwo, pośrednictwo – usługi rynku pracy

Osoba bezrobotna może zostać skierowana na **szkolenie**. Daje ono możliwość nabycia kwalifikacji zawodowych (w przypadku braku kwalifikacji) lub zmiany/ uzupełnienia kwalifikacji (jeśli np. z naszymi dotychczasowymi kwalifikacjami nie możemy znaleźć zatrudnienia). Szkolenie może również dotyczyć aktywnego poszukiwania pracy.

Jest też możliwość ubiegania się o skierowanie na szkolenie, które wybrał sam bezrobotny. Skierowanie przysługuje nie częściej niż raz w roku kalendarzowym. Bezrobotny musi wskazać celowość odbycia przez niego danego szkolenia. Koszty szkolenia, które zwróci nam urząd pracy nie przekroczą 300% przeciętnego wynagrodzenia.

Bezrobotnemu skierowanemu na szkolenie przysługuje stypendium w wysokości 100% podstawowej kwoty zasiłku, czyli 575 zł (od 2010 r. – 120%). Jeśli liczba godzin szkolenia jest mniejsza niż 150 godzin miesięcznie, wypłacane jest proporcjonalnie mniejsze stypendium.

Należy pamiętać, że osoba, która z własnej winy nie ukończy szkolenia, jest zobowiązana do zwrotu jego kosztów. Nie dotyczy to sytuacji, kiedy powodem nieukończenia szkolenia było podjęcie pracy.

Pożyczka na sfinansowanie kosztów szkolenia.

Osoba bezrobotna może uzyskać nieoprocentowaną pożyczkę na sfinansowanie kosztów szkolenia, dzięki któremu osoba ta będzie miała możliwość podjęcia lub utrzymania zatrudnienia. Kwota pożyczki nie może przekroczyć wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia.

Dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych.

PUP może sfinansować bezrobotnemu 100% kosztów studiów podyplomowych, jednak w kwocie nie większej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia. Bezrobotnemu za okres studiów przysługuje stypendium, w wysokości 20% zasiłku, czyli 115 zł.

Dla poszukujących pracy. Część z opisanych wyżej form pomocy – szkoleń i innych związanych ze zwiększeniem kwalifikacji – skierowana jest również do osób poszukujących pracy. Nie dotyczy to jednak wszystkich poszukujących pracy, ale wybranych grup, które opisano szczegółowo w *art. 43* ustawy. Przykładowo, na szkolenie będzie mogła zostać skierowana osoba poszukująca pracy, która:

- jest w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- uczestniczy w zajęciach centrum integracji społecznej,
- pobiera rentę szkoleniową.

Osoby poszukujące pracy skierowane na szkolenie nie będą jednak miały prawa do stypendium.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych i grupowych. Z poradnictwa mogą korzystać zarówno bezrobotni (czyli osoby spełniające kryteria podane w rozdziale: „*Status bezrobotnego*”), jak i osoby poszukujące pracy. Polega ono na pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub odpowiedniej oferty i miejsca zatrudnienia. W ramach poradnictwa osoba korzystająca z pomocy może np. zo-

stać skierowana na specjalistyczne badania umożliwiające wydanie opinii o przydatności do określonego zawodu czy stanowiska. Koszty badań pokryje urząd pracy.

Pracodawca również może korzystać z poradnictwa, które polega wtedy na pomocy w doborze odpowiednich pracowników.

Pośrednictwo pracy prowadzone jest nieodpłatnie, przez urzędy pracy, agencje zatrudnienia oraz Ochotnicze Hufce Pracy. Placówki prowadzące pośrednictwo zbierają i udostępniają oferty od pracodawców, inicjują również kontakty pracodawców z bezrobotnymi i poszukującymi pracy. Prowadzenie pośrednictwa obejmuje też informowanie bezrobotnych o przysługujących im prawach i o ich obowiązkach.

Indywidualny plan działania jest przygotowywany dla bezrobotnego (lub poszukującego pracy) przy jego udziale. Celem planu ma być doprowadzenie do podjęcia odpowiedniej pracy. Przygotowanie indywidualnego planu jest obowiązkowe w przypadku osoby bezrobotnej, która pozostaje w rejestrze bezrobotnych nieprzerwanie przez 6 miesięcy (plan musi zostać przygotowany w siódmym miesiącu). W planie zostaną podane m.in. konkretne działania podejmowane przez urząd pracy wobec bezrobotnego (formy pomocy z ustawy), terminy kontaktów z pośrednikiem pracy, doradcą zawodowym lub innym pracownikiem urzędu oraz termin i warunki zakończenia realizacji planu.

Aktywne wsparcie finansowe – instrumenty rynku pracy i przygotowanie zawodowe dorosłych

Dodatek aktywizacyjny. Przyznawany jest bezrobotnemu uprawnionemu do zasiłku (patrz rozdział: „*Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych*”), w dwóch sytuacjach:

- 1) jeśli na podstawie skierowania urzędu podejmuje zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy, a jego wynagrodzenie jest niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę. W tym przypadku dodatek powinien uzupełnić wynagrodzenie do kwoty

minimalnego wynagrodzenia. Dodatek nie może jednak przekroczyć 50% zasiłku dla bezrobotnych, czyli kwoty 287,50 zł. Dodatek przysługuje przez okres, w jakim wypłacany byłby zasiłek.

Dodatek nie przysługuje, jeśli pracodawca otrzymał z PUP dofinansowanie do stanowiska pracy.

2) podejmuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową z własnej inicjatywy. Wysokość dodatku w tej sytuacji wynosi również 50% zasiłku, czyli 287,50 zł, ale przysługuje tylko przez połowę okresu w jakim przysługiwałby zasiłek.

Dodatek nie przysługuje w przypadku podjęcia zatrudnienia poza granicami Polski oraz jeśli zatrudnienie następuje u pracodawcy, dla którego osoba pracowała bezpośrednio przed zarejestrowaniem jako osoba bezrobotna.

Środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Środki mogą być przyznane bezrobotnemu podejmującemu działalność gospodarczą. Ich wysokość określa umowa zawarta pomiędzy bezrobotnym, a PUP. Nie mogą jednak przekroczyć kwoty 6-krotnego przeciętnego wynagrodzenia. W przypadku podjęcia działalności gospodarczej w ramach nowo tworzonej spółdzielni socjalnej maksymalna dotacja nie może przekroczyć kwoty 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, a jeśli bezrobotny przystępuje do działającej już spółdzielni – 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia (spółdzielnie socjalne to specjalny rodzaj spółdzielni, tworzonych głównie z myślą o osobach wykluczonych, czyli m.in. bezrobotnych i niepełnosprawnych, przy ich aktywnym udziale – w spółdzielniach znajdują oni zatrudnienie). Środki wraz z odsetkami podlegają zwrotowi jeśli zostaną wykorzystane niezgodnie z umową, bądź jeśli działalność gospodarcza będzie prowadzona krócej niż przez 12 miesięcy. Zwrotu będzie musiała dokonać również osoba, która była członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy.

Zwrot kosztów przejazdów lub kosztów zakwaterowania. Zwrot taki może nastąpić, jeśli osoba bezrobotna, skierowana przez urząd pracy, podejmuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, rozpoczyna staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, lub została skierowana

na zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego lub pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, poza miejscem zamieszkania. Zwrot nie zostanie przyznany jeśli wynagrodzenie uzyskiwane przez zainteresowanego przekracza 200% minimalnego wynagrodzenia za pracę. W przypadku zwrotu kosztów zakwaterowania czas dojazdu i powrotu do miejsca stałego zamieszkania musi wynosić ponad 3 godziny (i w związku z tym skierowany decyduje się na zakwaterowanie w miejscowości, w której podejmuje pracę). Zwrot kosztów zakwaterowania nie przysługuje w sytuacji skierowania na zajęcia z poradnictwa i aktywnego poszukiwania pracy. Opisana tu pomoc przyznawana jest na okres do 12 miesięcy.

Przygotowanie zawodowe dorosłych to forma wsparcia, która ma spowodować, żeby osoba bezrobotna nauczyła się zawodu i uzyskała formalne potwierdzenie (świadectwo/ zaświadczenie) zdobytych kwalifikacji czy tytułu zawodowego. Przygotowanie przybiera dwie formy: dłuższą, którą jest praktyczna nauka zawodu (od 12 do 18 miesięcy), i krótszą – przyuczenie do zawodu (od 3 do 6 miesięcy). W trakcie odbywania przygotowania zawodowego dorosłych otrzymuje się stypendium w wysokości zasiłku, czyli 575 zł (od 2010 r. – 120% zasiłku). Nauka zawodu odbywa się najczęściej u pracodawcy (podobnie jak w przypadku opisanego dalej stażu), bez nawiązania stosunku pracy, na podstawie umowy między pracodawcą, a starostą.

Z niektórych form pomocy mogą skorzystać także pracodawcy zatrudniający skierowane z PUP osoby bezrobotne, są to m.in.: refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy oraz opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Ustawa wyróżnia siedem grup, do których kierowane są specjalne formy wsparcia. Wyróżnione grupy przedstawia tabela.

Numer grupy	Nazwa grupy	Definicja grupy
GRUPA 1	bezrobotni do 25 roku życia	to bezrobotni, którzy do dnia zastosowania wobec nich określonej formy pomocy nie ukończyli 25 roku życia
GRUPA 2	bezrobotni długotrwale albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	bezrobotni długotrwale to bezrobotni pozostający w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych (definicja kontraktu socjalnego znajduje się na końcu opracowania)
GRUPA 3	bezrobotni powyżej 50 roku życia	to bezrobotni, którzy w dniu zastosowania wobec nich określonej formy pomocy ukończyli co najmniej 50 rok życia
GRUPA 4	bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego	→ bezrobotni bez kwalifikacji to bezrobotni nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu,

Numer grupy	Nazwa grupy	Definicja grupy
GRUPA 4	bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego	→ bezrobotni bez doświadczenia zawodowego to bezrobotni, którzy wykonywali zatrudnienie oraz inną pracę zarobkową przez łączny okres poniżej 6 miesięcy lub działalność gospodarczą krócej niż przez 6 miesięcy lub wcale nie pracowali
GRUPA 5	bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	(definicja samotnego wychowywania dziecka znajduje się na końcu opracowania)
GRUPA 6	bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	osoby, które po opuszczeniu zakładu karnego nie mogą znaleźć pracy i uzyskują status osoby bezrobotnej (zarejestrują się w urzędzie pracy jako bezrobotne)
GRUPA 7	bezrobotni niepełnosprawni	to bezrobotni, którzy przy rejestracji potwierdzą swoją niepełnosprawność, przedstawiając odpowiednie orzeczenie (o stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej). Trzeba pamiętać, że niepełnosprawni mający uprawnienia do renty z tyt. niezdolności do pracy czy renty socjalnej, nie zostaną zarejestrowani jako bezrobotni (pisaaliśmy o tym w rozdziale: „Status bezrobotnego”).

Numer grupy	Nazwa grupy	Definicja grupy
GRUPA 7	bezrobotni niepełnosprawni	To z jakich form pomocy świadczonych przez PUP mogą korzystać niepełnosprawni określa ustawa o rehabilitacji zawodowej (<i>Dz.U.2008.14.92</i>). Będą to m.in. staże i prace interwencyjne. Z pomocy tej skorzystają bezrobotni niepełnosprawni , a także niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu .

PRZYKŁADY POMOCY SKIEROWANEJ DO OSÓB BĘDĄCYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY (czyli do wyróżnionych w tabeli grup)

Staż. Urząd pracy może skierować bezrobotnego (z wszystkich wymienionych grup) na staż u pracodawcy. Celem stażu jest nabycie umiejętności praktycznych. Staż może trwać do 6 miesięcy. Bezrobotni z grupy 1 oraz bezrobotni absolwenci szkół wyższych, do ukończenia 27 lat, w ciągu roku od ukończenia szkoły, mogą zostać skierowani na dłuższy staż, trwający do 12 miesięcy. Podczas stażu nie zostaje nawiązany stosunek pracy, a formą wynagrodzenia jest stypendium w wysokości:

- 773 zł od 1.01.2009 do 31.05.2009,
- 791 zł od 1.06.2009 do 31.12.2009,
- 120% zasiłku dla bezrobotnych od 2010 r.

Warto wiedzieć, że pracodawca występujący do PUP o zorganizowanie u niego stażu może we wniosku wskazać imiennie osobę bezrobotną, którą chce przyjąć. Jeśli więc znaleźliśmy interesujące nas miejsce pracy, a pracodawca nie ma środków, aby nas zatrudnić, warto poinformować go o możliwości zatrudnienia nas w ramach stażu. Dla pracodawcy nie wiąże się to z kosztami wypłaty stypendium ani składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, gdyż finansuje to urząd pracy.

Stypendium. Przysługuje bezrobotnemu bez kwalifikacji zawodowych, który w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w PUP podejmuje naukę:

- w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych, będącej szkołą publiczną lub niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej,
- szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych.

Pomoc wynosi 100% kwoty zasiłku, czyli 575 zł miesięcznie. Stypendium przysługuje w okresie pobierania nauki, przez 12 miesięcy od dnia podjęcia nauki, ale starosta może podjąć decyzję o przedłużeniu tego okresu. Warunkiem uzyskania prawa do stypendium jest spełnienie kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej (*Dz.U.2008.115.728*), które obecnie wynosi 351 zł na osobę w rodzinie.

Zatrudnienie subsydiowane. To zatrudnienie w ramach tzw. prac interwencyjnych lub robót publicznych. Organizator robót lub pracodawca zatrudniający osobę w ramach prac interwencyjnych, otrzymuje przez określony okres zwrot części kosztów (wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne, wyposażenie nowego stanowiska pracy). Z pomocy w formie zatrudnienia subsydiowanego, w różnym stopniu mogą korzystać wszystkie wymienione w tabeli grupy.

Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem. Jeśli bezrobotny należący do grupy 5 podejmie zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, zostanie skierowany na staż, przygotowanie zawodowe dorosłych lub szkolenie, może otrzymać refundację kosztów opieki nad dzieckiem lub dziećmi do lat 7 (np. koszty zatrudnienia opiekunki). Koszty opieki należy udokumentować. Maksymalna kwota refundacji, to wysokość połowy podstawowej kwoty zasiłku (czyli 287,50 zł) na każde dziecko. Pomoc można otrzymać na okres do 6 miesięcy. Refundacja przysługuje, jeśli przychód osiągany z ww. tytułów (pracy, stażu itd.) nie przekracza minimalnego wynagrodzenia za pracę. Refundacja może być wypłacana również w formie zaliczki.

Refundacja przysługuje też bezrobotnemu opiekującemu się osobą zależną (patrz: „Definicje”).

(wszystkie formy pomocy dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz zasady ich stosowania znajdują się w ustawie, do której tekstu należy się odwołać w konkretnym przypadku – formy te opisane są w artykułach 50-61b)

VI. PRZYDATNE WSKAŹNIKI

Poniższe wskaźniki podajemy dla lepszej orientacji w kwotach, o jakich mówią opisane w poprzednich rozdziałach formy pomocy. W każdym konkretnym przypadku należy upewnić się czy dana wysokość jest aktualna. Niezbędnych informacji powinien udzielić pracownik urzędu pracy. Informacje można też znaleźć w internecie, telegazecie lub uzyskać telefonicznie (*adresów szukaj na okładce*).

Wysokość zasiłku dla bezrobotnych – (tzw. podstawowa kwota zasiłku) – 575 zł

Minimalne wynagrodzenie w 2009 r. – 1276 zł

Minimalne wynagrodzenie w 2010 r. – 1317 zł

Przeciętne wynagrodzenie (w II kwartale 2009 r.) – 3081,48 zł

VII. DEFINICJE

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zawiera w art. 2 wyjaśnienia pojęć. Poniżej podajemy wybrane definicje. Zapoznanie się z nimi pozwoli lepiej zrozumieć zagadnienia opisane w tym opracowaniu.

bezrobotny bez kwalifikacji zawodowych – to bezrobotny nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

doświadczenie zawodowe – to doświadczenie uzyskane w trakcie zatrudnienia, wykonywania innej pracy zarobkowej lub prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 6 miesięcy.

inna praca zarobkowa – wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych.

kontrakt socjalny – podpisywany jest z osobą, która korzysta ze wsparcia pomocy społecznej. Znajdują się w nim m.in. spisane działania, jakie ma podjąć ta osoba w celu poprawienia swojej sytuacji. Może być również stosowany wobec niektórych bezrobotnych w sytuacjach, kiedy instytucje pomocy społecznej (ośrodek pomocy społecznej) i urząd pracy, współpracują, pomagając danej osobie. Niekiedy podpisanie kontraktu jest obowiązkowe, np. w sytuacji kiedy dana osoba chce skorzystać z pomocy klubu integracji społecznej. Definicja kontraktu znajduje się w ustawie o pomocy społecznej (*Dz.U.2008.115.728*). Wg tej ustawy kontrakt to *pisemna umowa zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny*.

odpowiednia praca – zatrudnienie lub inna praca zarobkowa, które podlegają ubezpieczeniom społecznym i do wykonywania których bezrobotny ma wystarczające kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe lub może je wykonywać po uprzednim szkoleniu albo przygotowaniu zawodowym dorosłych, a stan zdrowia pozwala mu na ich wykonywanie oraz łączny czas dojazdu do miejsca pracy i z powrotem środkami transportu zbiorowego nie przekracza 3 godzin, za wykonywanie których osiąga miesięczne wynagrodzenie brutto, w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

okresy uprawniające do zasiłku – to m.in. okresy: zatrudnienia, świadczenia usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, prowadzenia działalności gospodarczej, pracy w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, pracy w spółdzielniach rolniczych, a także: służba wojskowa, urlop wychowawczy, okresy, za które przyznano odszkodowanie z tytułu niezdolności do pracy z przepisami rozwiązania przez pracodawcę stosunku

pracy, okresy, za które wypłacono pracownikowi odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę i inne okresy, za które były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy, jeżeli podstawę wymiaru składek stanowiła kwota wynosząca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę (*wszystkie okresy wymienione są w ustawie w artykułach 71 oraz 72*)

osoba poszukująca pracy – to osoba poszukująca zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub innej formy pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy.

osoba samotnie wychowująca dzieci – osoba wychowująca co najmniej jedno dziecko w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wg ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych *za osobę samotnie wychowującą dzieci uważa się jednego z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację (...). Za osobę samotnie wychowującą dzieci uważa się również osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności.*

osoba zależna – oznacza osobę wymagającą ze względu na stan zdrowia lub wiek stałej opieki, połączoną więzami rodzinnymi lub powinowactwem z osobą objętą usługami lub instrumentami rynku pracy lub pozostającą z nią we wspólnym gospodarstwie domowym.

prace interwencyjne – zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (...)

prace społecznie użyteczne – to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Jest to forma pomocy/ aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, korzystających ze wsparcia pomocy społecznej (np. pobierających zasiłki okresowe), a także sposób kon-

troli bezrobotnych (utrudnia pracę „na czarno”). Zatrudnienie w ramach prac społecznie użytecznych nie może przekraczać 10 godzin w tygodniu. Osoba wykonująca prace społecznie użyteczne otrzymuje świadczenie w wysokości co najmniej 6,80 zł za godzinę (gminy mogą z własnych środków zwiększać tę kwotę)

przeciętne wynagrodzenie – *to przeciętne wynagrodzenie w poprzednim kwartale, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (...)*

przygotowanie zawodowe dorosłych – *to instrument aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej, zakończonego egzaminem.*

roboty publiczne – zatrudnienie bezrobotnego, w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe i inne podmioty, jeśli prace te są finansowane lub dofinansowane m.in. ze środków samorządu terytorialnego czy budżetu państwa.

staż – *to nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.*

zatrudnienie – *wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą (w pierwszym przypadku może to być np. umowa o pracę, drugi przypadek dotyczy m.in. pracowników ministerstw, urzędów centralnych, żołnierzy zawodowych, celników, strażników w zakładach karnych, itp., trzeci odnosi się do szczególnej formy umowy o pracę stosowanej np. w przypadku osób wykonujących pracę w domu)*

VIII. POMOC W OKRESIE KRYZYSU

Podstawa prawna:

- *ustawa z dn. 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U z 2009 r., Nr 125, poz. 1035),*
- *ustawa z dn. 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę (Dz. U. z 2009 r., Nr 115, poz. 964).*

Ustawy z tzw. pakietu antykryzysowego przygotowano w połowie 2009 r. w odpowiedzi na pogarszającą się kondycję gospodarki oraz obawy przedsiębiorców i pracowników, w związku ze światowym kryzysem. Ich zapisy wchodzi w życie w sierpniu 2009 r. Ustawa o łagodzeniu skutków kryzysu opisuje m.in. formy pomocy dla pracodawców, które pozwolą im nie zwalniać pracowników mimo trudnych sytuacji np. mimo przestojów w produkcji. Oferuje również szkolenia i inne wsparcie dla zatrudnionych w takich firmach. Ustawa o pomocy w spłacie kredytów ma zapobiec wpadnięciu w pułapkę zadłużenia osób tracących zatrudnienie.

Pomoc w spłacie kredytu dla bezrobotnych

Do wsparcia uprawniony jest bezrobotny, który stracił zatrudnienie lub inną pracę zarobkową albo zakończył działalność gospodarczą (jako przedsiębiorca niezatrudniającego pracowników). Bezrobotny (czyli osoba spełniająca warunki opisane w rozdziale: „*Status bezrobotnego*”) musi mieć ponadto prawo do zasiłku (patrz: „*Kto może otrzymać zasiłek dla bezrobotnych*”). Pomoc udzielana jest osobom (*osobom fizycznym*), które spłacają kredyty mieszkaniowe (*zobowiązane są do spłaty kredytu*). Mogą to być m.in. kredyty na budowę domu jednorodzinnego, nabycie prawa do lokalu mieszkalnego czy spółdzielczego prawa do lokalu. Pomoc ma formę nieoprocenowanej pożyczki. Oznacza to, że przez okres, kiedy jesteśmy bezrobotni (ale nie dłużej niż przez 12 miesięcy) kredyt będzie spłacany w naszym imieniu. Miesięczna rata nie przekroczy jednak 1200 zł. Pomoc trzeba będzie zwrócić, ale nastąpi to dopiero po 2 latach, nasze spłaty będą rozłożone na 8 kolejnych lat, a od spłacanej pomocy nie zostaną naliczone procenty.